ANY IV NÚM. 137

BARCELONA 10 ABRIL 1891

LA TOMASA

SETMANARI CATALA

10 CENTIMS lo número

Matilde Rodriguez

© Biblioteca Nacional de España

L' ABRIL

Dos homes moltas vegadas nos queixém per vici, y malehim lo que 'ns convé y desitjém lo que 'ns té de perjudicar.

Cada día 'n veyém d' aquells que ab l' afany de figurar s' enfilan á llochs que 'ls hi venen grans y no mes fan que papers.... d' estrassa, per embolicarhi 'l seu descrédit.

D' altres n' hi ha que somian en tenir diners, y 'l dia que 'n tenen se 'ls malgastan en perjudici de la seva salut.

Aixís mateix, trobantnos en lo més d' Abril, sapiguent que 'ns trobém en plena Primavera, que 'l dia 20 de Mars vá desbancá al Ivern, y pensant en que es lo mes de las rosas, nos esclamém si no fá bon temps, si 'l cel no 's mostra rialler, si no gosém d' una temperatura abonansada, sense considerar lo perjudicial que fóra 'l que 's cumplissen los nostres desitjos.

Quan en Abril sentim fret, ¿ahont es la Primavera? esclamém ab estranyesa; y aixó no deuría estranyarnos poch ni gens, perque es lo natural.

Los adagis, aquellas sentencias del poble de que ningú 'n sab l' autor perque en remotas épocas nasqueren expontáneament, ja 'ns diuhen que aquest mes acostuma á esser fret y 'ns dónan aquest consell higiénich: "per l' Abril, no te 'n toques fil".

¿Per qué donchs, tenim d' estranyarnos de que en Abril fassi fret, si está en la conciencia del poble que té de ferne?

Voldriam en aquest mes lo cel seré y sabém que "per l' Abril, cada gota 'n val mil„, y que 'l llibre de l' esperiencia diu al pagès: "si trona fort en Abril, prepara cups y barrils".

De manera que per l' agricultura, que es la mare de l' industria, hauríam de desitjar qu' en lo mes d' Abril plogués á tort y á dret, encara qu' aixó fès que la temperatura 's mantingués baixa.

Pero ¡cá! inconscientment nos oridém lo mal, volguent que 'l fret y 'ls dias plujosos acabin per Sant Joseph. No hi contém en que "si no plou per Sant Jordi, tururut ordi,„ y 'ns fastigueixém de tenir de treure 'ls parayguas ó d' embollcarnos ab los xubasqueros en aquest més de l' *hermosa* Primavera.

Tots aquestos adagis y d' altres que 'n podríam citar referents al mateix mes, son tan vells com l' aná á peu, y ab aixó es una ilusió que 's fan aquells que perque senten fret y 's queixan de las plujas en Abril, diuhen que 'ls temps han cambiat y que avans era més riallera aquesta estació del any.

Ja veig de que vé tot aixó. Com que en aquesta época poncellan las flors y 'ls arbres brotan y floreixen, los poetas la pintan ab los colors mes brillants que troban en la paleta de la seva imaginació, y tothom pren per real la fama poética de la primavera y 's sorpren de no veure *'l sol esplendent,* de no aspirar las *dolsas orejadas matinals* y de no sentir las *suaus brisas de la vesprada* que plenas del aroma que han recullit de las rosas dels jardins y de las violas dels prats, corren joganeras dessota de l' *inmensa volta estrellada.*

No, no; en aquest punt, qui vulgui creure als poetas no fará may carrera, perque á cada moment los desenganys li farán caure las alas del cor.

Me faig cárrech de que alguns dels meus amables lectors serán fredolichs y 's veurán molestats pel fret que en aquest més fassi; pero 'ls hi tinch de dir com aquell: ho sento, pero no puch plorar.

Aconsólinse tenint present aquell ditxo, que quan ell ho diu ell sabrá 'l perqué: *Abril fret, dóna pá y ví.*

CONRAT ROURE.

LES GESTES DEL COMTE NYIGO

(Poema humorístich)

Acabament del Cant III y últim.

VII.

Aixís deya 'l paper; lo Comte ab ira
va llegirlo plorant, mitx extremintse,
y son rostre groguench ab la guspira
de formidable foch aná cubrintse.
Altra volta 'l paper ab rábia mira
é llur boca somriu, fèra va obrintse,
llensa un crit vigorós frasses estranyas
é cau als peus del llit é 's fá dos banyas.

VIII.

Quan de terra 'ls seus patjes lo culliren
n' era ja molt entrat lo següent día
é veren ab greu dol que l' hi fugiren
la memoria é talent qu' avans tenía.
Los seus braus mesnaders tots s' estremiren
al sebre llur pacífica manía
consistent en cantar l' «Euarrant Cœli»
barrejat ab 'ls goigs de Sant Corneli.

. . . . . .

IX.

Ha passat un any just. Na Llúcia hermosa
de son rostre ha perdut ja la blancura,
sa pell es ennegrida é tant rasposa
que ningú quan la veu lo pas detura.
Lo patje l' ha deixat, é ella furiosa
de veurers sola al mon é sens ventura,
ha pres desesperada la carrera
de rentar pe 'ls soldats; é es bugadera!

X.

Al poble de Sant Boy hi ha una gran casa
ahont recullen locats; la bojería,
allí oblidat de tots sense la espasa
que tants llors li donás en llunyá día,
viu Don Nyigo ab la pensa tantost rasa
de tant qu' ab lo Corneli Sant rumía
y al quarto trenta sis de l' ala dreta
sa casa 'ls ofereix aquest poeta.

M. RIUSEC.

© Biblioteca Nacional de España

DE LA FONT GROGA AL PARNÁS

VIATJE LITERARI, CRÍTICH, HUMORÍSTICH Y ANALÍTICH SENSE ORDRE NI COMPÁS.

CAPÍTUL ONCÈ.

Las llissóns de 'n Pere Serafí.—La sala d' espera.—La capella de la fama.—Trovo coneguts y amichs.

Estátich y encisat de tot quan veya
pás á pás, com anyell dócil seguía
al vell poeta que de guía 'm feya.

—

D' *Homer* y *Pindar* la divina Ciencia
en l' urna del seu front s' aposentava,
fent mes clara y florida sa eloquencia.

—

Las bellesas del *art* me senyalava
y á devant de las flors de la *retórica*
son flayre respirant s' entussiasmava.

—

De tot me feya una ressenya *Histórica*
Me donava llissóns d' *arquitectura*
desde l' estil *barroch* fins á la *dórica*;

—

M' esplicava 'ls *secrets* de la pintura
fentme admirar d' *Apeles* la fermesa,
y de *Raphel* y *Rubens* la dolsura.

—

Dels fills d' *Atenas* l' inmortal sabiesa,
de *Roma* impura 'l criminal deliri,
de *Ninive* 'ls tresors y la feresa,

—

Babilonia tornada en cementiri,
De *Cató* la virtut, l' amor d' *Elena*,
l' orgull de *Jerjes*, de *Gepté* 'l martiri,

—

De *Sócrates* la fé, de *Heli* la pena,
de *Artemisa* lo dol y la constancia;
Mucio cremantse 'l bras, devant *Parcena*.

—

Lo noble sacrifici de *Numancia*,
y altras mil gestas de la *Humana Histórya*,
ab veu dolsa y poética elegancia.

—

Procurava ficsar en ma memória
lo *Bardo llemosí*, quan arrivarem
á las portas del temple de la glória

—

Com si fossim de casa hi penetrarem
y d' un llarch corredor seguint la vía
á la dreta, un saló, esplendent trovarem,

—

Molta gent congregada en ell hi había,
y segóns vaig coneixer per la cara
tots eran *sacerdots* de la poesía.

Semblava alló 'l Bolsín, quan ab l' ávara
ánsia de fer negoci 'ls agiotistas
cridan l' alça y la baixa armant gatzara.

—

Tipos escardalenchs, figuras tristas,
tronats la majoría, repassavan
unas en la paret ficsadas llistas (1)

—

Son nom en ellas febrosenchs buscavan
y trovantlo molts d' ells, á un' ampla porta
dant mostras d' impaciencia s' abocavan.

—

¡Obriu que volém entrar! ab veu molt forta
cridavan tots á l' una, inútil era;
no aquell que crida més los llors s' emporta.

—

Lo Conserge d' allí, en *Gerar Cabrera* (2)
los hi deya: —Minyóns, no crideu massa,
las cosas del *Parnás* volen espera;

—

«Ja sabeu que per 'qui tan sols hi passa
qui li toqui de dret, espereu l' hora,
catxassa sobre tot, tingau catxassa.»

—

Mes ni aixís no se 'ls treya de la vora,
que tot hom' qué en la *glória* 'l goig amida,
desitja veure 'l *sol* si ha vist l' *aurora*.

—

Jo mirava ab la vista embadalida,
aquells sers escullits que ab sostingudas
lluytas terribles, demanavan *vida*.

—

Moltas caras hi veya conegudas,
molts amichs y companys allí hi tenía,
testimoni de ditxas ja perdudas.

—

Un aplauso donarlos jo volía,
estrenyentlos la má, més l' amich Pere,
digué que de cap modo 'm convenía.

JOSEPH M.ª CODOLOSA.

Seguirá.

1 Dispensin: "Transposició sé 'n diu d' eixa figura,, **Rueda** "Ret y Poet.,,

2 Gerar de Cabrera, un dels mes discrets trovadors d'l segle XII amich de l' infant Frederich, rey de Sicilia.

LAS DEU RECLAS DE Jefferson

En una carta escrita per Jefferson al seu homónim Tomás Jefferson Smith, en l' any 1825, lo president dels Estats-Units, dóna las deu reclas següents:

1 No esperéu may á fer demá lo que podeu fer avuy.
2 No confieu á un altre tot alló que podeu fer vos mateix.
3 No disposéu del vostre diner avans d' haberlo guanyat.
4 No compréu may lo que us es inútil ab lo pretext de que es barato.
5 La vanitat y l' orgull, nos constan mes que la gana, la set y 'l fret.
6 May nos arrepentim d' haber menjat poch.
7 No hi ha res que cansi, si 's fa de bona voluntat.
8 Nos han donat molts mals ratos, desgracias que no 'ns han arribat.
9 Agafeu sempre las cosas pel bon cantó.
10 Si us irritéu, conteu fins á déu avans de parlar, y fins á cent, si esteu molt colérich.

© Biblioteca Nacional de España

ESCENAS DEL

—M' ha dit que al punt de las quatre fòra aquí; ja son las cinch...

¡Aquest vespre 'm sentiría si siguès lo meu marit!

© Biblioteca Nacional de España

PARQUE

—¿Qui es aquell que 't mira?
—Aleix,
sempre estás ab lo mateix.

—M' estaré aquí de parada
tot fenthi la mitjdiada.

—Bel, fès com qui no 'ls veyém
y al tombá 'ns hi toparém.

© Biblioteca Nacional de España

Don Gonzalo

COMEDIA CATALANA EN 3 ACTES DE D. ALBERT LLANAS

Si tractessim de esfilagarsar punt per punt l' última obra del senyor Llanas, n' hi trovariam molts en que apoyarnos pera dur á terme la nostra tasca, perque de defectes ténues y lunars ab pel muixi, *Don Gonzalo* 'n té, com casi totas las obras, pero fixemnos mes en son conjunt que en res y fem justicia al autor, dihentli que ha escrit una comedia, sino de gran éxit, molt passadora.

Sobretot algúns de sos personatjes son trets del natural, si per això s' enten portar á las taulas tipos que los veyém pel carré alguna vegada. Y això succeheix ab en *Bieló*, carreter de mar, en *Nasi*, cotxero acomodat, *Tomasa* sa muller, mestressa de la cotxería y algo *don Albert*. En quant als demés personatges, si be no son falsos del tot, per que l' autor d' una obra casi may pert lo temps en descriurer un tipo fals á tot serho, y si li resulta es contra la séva voluntat, no tenen la naturalitat de las sobraditas *fotografías*. Ara, tocant á lo útil que son en escena los personatges de *Don Gonzalo*, debém confessar que 'l de *don Manuel* no hi fa molta falta que diguessim, y 'l del seu acompanyant, l' amich de carrera del fill d' en *Nasi*, es completament inútil. En *Tóful*, resulta una caricatura de ventall, y 'l reputadíssim abogat, *don Gonzalo*, no ho sembla pas gayre un home sabi y docte, perque, generalment los abogats célebres, com l' autor lo presenta mostran sovint son carácter y ferma enteresa, mentres que 'l que porta 'l títol de l' obra de 'n Llanas, nos vá pareixer un novato en lo Foro, un jove estudiant sortit de l' aula, en globo algo pobret d' esperit, apesar de possehir tants diplomas com posseheix de Academias y Associacións y ser fins doctor en Lleys.

Apart de tot això, la comédia resulta entretinguda, 'l públich celebra los innumerables xistes de que está saturada y situacións cómicas, algunas d' ellas de verdader efecte, que demostran ingeni en son autor y coneixement escénich. Pero, (aquí hi ha un *pero,*) vam trová, y ab nosaltres casi tothom, que la comedia está dividida en dos actes seguits y ben filats y un tercer que de moment sembla d' un' altra obra, y això sempre es un defecte capital, que tots los autors deuhen tenir en compte al escriurer sas produccións. Al aixecarse 'l teló y veurer l' acte tercer de *Don Gonzalo* vám pensar ab aquell que vá á cal sastre á ferse fer un trajo d' americana, ermilla y pantalóns y després pert una de las tres pessas de que's compón lo *terno*, tenintsela de fer d' un' altra roba per no trovarne de la mateixa.

Se coneix que 'l senyor Llanas va fer de correguda 'ls dos primers actes y al escriure el tercer pensava ab un' altra comedia.

Don Gnzalo es una obra de costums barcelonas, y ab tot y tenir un argument que s' hauría pogut desarrollar en un ò dos actes, s' aguanta fins á tres y això 's deu á que l' autor coneix al *dedillo* 'ls ressorts de las taulas y sab treuren partit, ajudat de las patotxadas que intercala als parlaments, de qualsevulla escena. Aquell carreter si 'ns arrivém allá á la Riba y pels voltants del carrer del Rech lo veurém fet y pastat al de la comédia y en moltas cotxerías trovarém lo tipo del *Nasi*, pero repetim, que al Col-legi d' abogats de Barcelona no hi podrém veurer lo qu' ell nos presenta com una eminéncia. ¡Avuy que 'n corran de tan decidits! Com *don Manuel* si qu' en trovarém á cada pás; grave, enter, respectable... aquestos abundan.

Després la precipitació ab que 's dessarrolla la comedia fá mal efecte, puig casi be no 's comprén que un cotxero tan *idólatra del géch* y despreciatiu per lo *senyoriu* de *don Gonzalo*, son fill, cambihi de modo de pensar ab una rapidés tan asombrosa, sols per que l' abogat-colegial li fá un petit discurset en el que li diu que ha de posarse *americana* y ell... ¡criat tota la vida entre las rodas y 'ls *pescantes!* accedeix depressa com el llamp... sens dupte per donar fí á l' obra, puig d' altre modo desmenteix la tossunería que mostra durant tres actes, en una sola escena.

N' obstant hem de regoneixer talent dramátich al senyor Llanas, puig se 'n necesita molt per fer produccións en tres actes ab poch material (si be 's nota que l' autor los ha estirat com una goma) pero ha sapigut sortir ab la séva.—Ell degué dirse: ¿Una comedia que fassi riurer molt y se senti ab gust, deixant apart algúns detalls que la fuman un xich?; donchs escriuré *Don Gonzalo*.

Y ho ha lograt, perque tothom riu, sobretot sentint contar á n' en *Bieló*, lo *lance* de la bofetada que va donar al municipal y l' entrevista ab l' Alcalde primer, qu' es un be de Deu de xistes, expontanis y de bon género, com son en casi tots los passatjes de l' obra.

Passant ara á 'l execució dirém que va anar bastant ajustadeta distingintse tots los artistas, especialment las senyoras Parrenyo y Palá y 'ls senyors Tutau, Goula, Bonaplata, Pigrau y Fuentes.

Al senyor Guitart, encarregat del paper de Don Gonzalo, molts son los que li han dit que representá 'l personatge un xich borrós, pero, en honor de la vritat, molta part de la timidés y cohibició que mostrá lo senyor Guitart, fou deguda á que 'l senyor Llanas, autor de l' obra, va equivocar un xich lo carácter de dit personatge al dibuixarlo tan diferent de lo que hauría de ser per lo que representa.

De tots modos l' autor mereix nostra felicitació.

J. AYNÉ RABELL.

GALERIA DE CELEBRITATS

10 CENTIMS RETRATO

Figuran ja en aquesta celebrada galeria de retratos sobre cartolina, deguts al llápis del dibuixant especialista en aquest género, Sr. Punts suspensius, una escullida col-lecció en la que hi constan entre altras, las personalitats artísticas E. Mendoza Tenorio, F. Soler de Ros, J. Guerra, C. Parreño, C. Martinez, Ll. Campos, A. Rossi, E. Duse, E. Borghi-Mamo, M. Franceschini, C. Delgado, S. Alverá, A. Vico, T. Edison, J. Gayarre, F. Uetam, M. Matorrodona, J. Valero, V. Balaguer, N. Monturiol, P. Sarasate, E. Mascheroni, L. Fontova, C. Bordalba, R. Nobas, Ll. Gorriz, María J. Massanés, M. Montes, J. Ruiz, P. Tintorer, M. Fabregas y C. Lorenzale.

© Biblioteca Nacional de España

Primaveral

AL MEU APRECIAT AMICH LO JOVE POETA R. ALONSO.

OT riu: hasta las mévas botinas.

La Natura, durant Abril y Maig, sembla que gosa treyentse l' abrich.

Lo rossinyol canta y la raspa de casa també.

Los aucells de las gábias de la Rambla dels Estudis deixan anar sos *pius* alegres, y 'ls de la Rambla del Mitj deixan aná un' altra cosa.

Las flors ab son aroma 'ns fan olorar y las clavegueras 'ns fán tapá 'l nas.

Lo sol y 'l mèu *chaqué* son més lluhents.

La lluna es més clara y la xacolata també.

La brisa del mar *despeja* la calitxa; la brisa dels cups enterboleix los caps.

Las estrellas brillan per sa presencia y 'ls municipals de punt brillan *por su ausencia.*

L' atmósfera es més *limpia* y la butxaca del contribuyent més neta.

Lo taronjer ostenta sos brots tenyits de blanch y la méva mitja taronja ostenta sos cabells tenyits de negre.

L' aygua del riu murmurant corre y 'l lloguer de casa també.

Lo blat mostra son cap verdós pe 'ls camps, y aquella mossa ensenya son cap-vert per carrers y plassas.

Tot bull menos l' olla de casa: (la de la carn.)

Bullen tots los cors plens de goig, vessant amors qu' encenen lo foch de las passións y bullint las ollas plenas de monjetas també vessan y apagan lo foch dels fogóns.

Obert lo cel, reb 'ls perfúms de la terra y 'ls vehins de casa reben 'ls *perfúms* del cel-obert.

Las plantas mostran sa ufana, y l' home més ufanós, si no té rals per calsarse, ensenya las plantas .. dels peus.

Los encostipats fugen y 'ls lladres del Estat no tornan.

La calma regna per tot; hasta en las fábricas.

La tristesa del hivern cessa; l' alegría dels que quedan cessants, també.

Tot es florit; hasta 'l formatje.

Tot se floreix; hasta una noya...

La Primavera ha arrivat.

La miseria ja es aquí.

J. BARBANY.

¡Ditxosos ells!

SONET

Ditxosos los que bo y cantant follías
allá en los fértils camps ab fé traballan
y 'l diumenje, contents y alegres ballan
al só de la dulzaina en las Masías.

Ditxosos los que aixís passan los dias
y en la marxa social aixís s' encallan,
puig jamay per cap títol se barallan,
ni saben d' aquest mon las picardías.

Ditxosos ells qu' en pagesescas casas
y entre mitj de virám, tocinos y ases
de tota vanitat tranquils se riuhen.

Ditxosos ¡oh sí! aquells, que no mes viuhen
per sembrar y cullir, menjar y jeure,
qu' es tot lo que del mon ne podém treure.

A. ROSSELL.

QUEIXAS D' UNA ROSA

I.

Una rosa sospirava
dintre d' un flayrós jardí
y ab enutx aixís parlava:
—¡Sent mon olor pur y fí
perque ingrata papallona
me besa per una estona
y á altras besa com á mí!—

Me diu sempre:—Jo t' adoro,
qu' es lo teu, preuhat olor—
Jo per ella d' amor moro
¡Y ella besa un' altra flor!;
mes jo 'n só d' ellas sultana...
¿perque mon amor demana
si no es per mí son amor?

Quan tot just era poncella
vestideta ab colors vius
sos petóns rebía d' ella,
sas besadas mes jolius;
mes, plorant sa lleugeresa
avuy sento greu tristesa
com l' aucell que pért sos nius.

Crexía bella, ufanosa,
y sas alas de color
á trench d' auba esplendorosa
me donavan polsims d' or;
ara que sóch una rosa
del jardí la mes hermosa
regonéch son fals amor.

II.

Si ara 'm besa 'm diu:—Germana
ja may te podré oblidar—
¡Ay, que ho diu sols l' inhumana
per poguer ma mel robar!

Capritxosa en amoretas
ella va corrent sens fí,
y ab un bés, las poncelletas
enamora del jardí.

Y jo ploro sense mida
anyorant lo seu amor;
ma fullada veig marcida
quan era ahí mon tresor.

Pobra de mí; la corona
de ma altiuhesa reyal
pér la falsa papallona
ja es corona funeral.

Ab tristó, sento que 'm moro,
vull cercar un lenitiu...
¡mes ay, que lo que l' adoro
ma pena prou que li diu!

Pero ella, enjogassada
no s' hi para ab mon sofrí;
voleyant esbojarrada
las poncellas del jardí
petoneja enamorada
¡y ni un bés me dona á mí!

FRANCISCA RABELL DE AYNÉ.

© Biblioteca Nacional de España

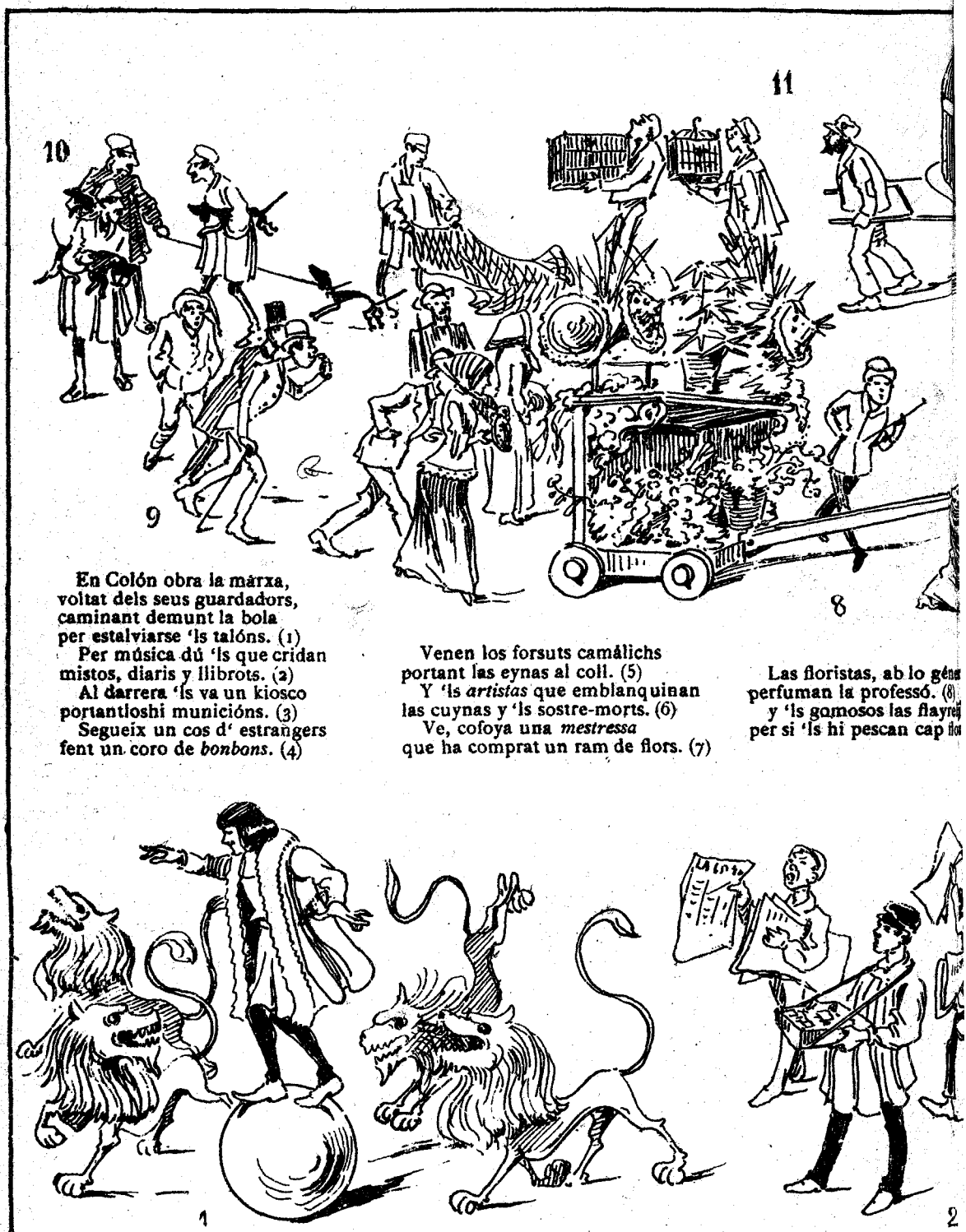

En Colón obra la marxa,
voltat dels seus guardadors,
caminant demunt la bola
per estalviarse 'ls talóns. (1)
Per música dú 'ls que cridan
mistos, diaris y llibrots. (2)
Al darrera 'ls va un kiosco
portantloshi municións. (3)
Segueix un cos d' estrangers
fent un coro de *bonbons*. (4)

Venen los forsuts camálichs
portant las eynas al coll. (5)
Y 'ls *artistas* que emblanquinan
las cuynas y 'ls sostre-morts. (6)
Ve, cofoya una *mestressa*
que ha comprat un ram de flors. (7)

Las floristas, ab lo gén
perfuman la professó. (8)
y 'ls gomosos las flayre
per si 'ls hi pescan cap flo

Manifestació cívica en

© Biblioteca Nacional de España

o
an
(9)

También 'ls venedors de gossos
van á ferhi 'l seu Agost. (10)
y 'ls aucellayres hi portan
verdúms, lloros y mussols. (11)

Perque l' ordré no s' alteri
hi rondan los polissonts; (12)
y 'ls civils van vigilant
per si vé cap Salmerón. (13)

honor de la **Primavera.**

© Biblioteca Nacional de España

IMPARCIALITAT

(RIGUROSAMENT HISTÓRICH.)

—Té, llegeix aquest sonet;
ves si t' agrada, Segarra.
—¿De qui es?
—Es d' en *Pitarra*;
lo vaig copiar d' un llibret.
—¡Carám! Te un *istil* qu' assombra.
¡D' aixó se 'n diu sabé escriurer!
Ja 't dich noy, que per fer riurer
en *Pitarra* 'n te de *sombra*!
—Donchs veig que 'l trobas molt bò.
—Te dich, noy, qu' es molt bonich,
—Donchs mira: mon bon amich,
aquest sonet l' he fet jo.
—¿Si? Lo llegiré altra volta...
¡Es vritat! Ja veig qu' es téu...
¿Veus? Aquet vers que *poch brèu*...
¿Y aquest altre? No té solta.

Ja ho veus, lector; en Segarra
opina aixís del sonet:
era bò sent de 'n *Pitarra*
y en sent méu diu qu' es mal-fet.
Qu' aixó es enveja y res més
aquesta *treta* m' ho abona,
puig lo sonet que llegí, es
del *¡¡Rector de Vallfogona!!*

ROSSENDO PONS.

Tot viatjant

Audaces fortuna juvat.

Lo carril brunzint volava,
vora d' ella jo m' estava
dintre un cotxe de tercera;
y com sa mare dormía,
jo la cintura estrenyía
de la nineta pitera.

Eram sols dintre 'l vagó,
comensava la foscó
lo bell paisatje á esborrar,
y dins mon cervell, ruent
va crusar un pensament
que mon cor feu bategar.

Dintre un túnel entrá 'l tren,
com al cau una serpent,
y jo dich «¡es la ocasió!»
m' abalanso foll d' amor,
l' estrenyo sobre mon cor,
y faig esclatá un petó.

Mes, ¡oh llamp! s' ou un xisclet,
jo resto aturat y fret!..
ella confosa y vermella,
y quan la claror ha entrat...
jo comprench que atabalat...
¡¡he fet lo petó á la vella!!

A. LLIMONER.

BIBLIOGRAFÍA

Hem rebut las primeras entregas d' una novela que publica la casa editorial «Espasa y companyía.» Se titula *Consuelo*, y es original de don Francisco Gras y Elías. L' acció de la novela 's desarrolla á Barcelona, y la majoría dels seus capitols son quadros de costúms de nostra terra, ben observats y escrits ab la galanura d' estil que tant caracterisa al senyor Gras y Elías.

La part editorial se recomana, aixís per la bondat del paper, com per la pulcritut del tiratje tant del text com de las láminas al cromo, originals del senyor Planas.

Nostre apreciat amich lo reputat poeta catalá en Francesch Marull, conegut ja de nostres llegidors, ab lo títol de *Ayres del Ampurdá* ha publicat y 'ns ha remés un tomo de sas poesías premiadas en distints Certámens, que 's recomanan per son sabor patrial y galanura, de las que 'ns abstenim de fer ressenya crítica per haverla ja feta á son degut temps cada Jurat per sí.

Sols nos resta recomenar dita obra als amants de la literatura catalana, segurs que ab ella hi passarán ratos deliciosos.

Agrehim l' envío al nostre amich y li dém la enhorabona.

S' ha publicat lo tomo 14 de la «Biblioteca del Siglo XIX» que conté quatre bonicas noveletas del gran escriptor francés Juli Sandeau, quals títuls son: *El corazón de un marido, El tocador de violin, La décima musa* y *La última hada*.

Dit tomo 's vén en la nostra Administració al infim preu de dos rals.

¡¡ESTÁ Á PUNT DE SORTIR!!

UN NÚVOL DE PÁS

Comédia catalana d' éxit

escrita per

J. AYNÈ RABELL

¡32 planas, paper satinat y cobertas de color!

¡¡DOS RALETS!!

Als nostres Corresponsals se 'ls fará lo 20 per cent de rebaixa.

Ánimo y á fer «pedidos»

¡SORTIRÁ AVIAT! ¡COMÉDIA D' ÉXIT!

NOSTRE RETRATO

Lo de la distingida soprano dramática d' ópera italiana D.ª Matilde Rodriguez, tenim avuy lo gust de inclourer en nostra Galería.

Dita artista, espanyola per anyadidura, posseheix un extens repertori d' obras en las que hi logra merescuts triunfos y altas distincións com aixís ho han assegurat lo públich y la prempsa d' Italia. Sobretot la Sra. Rodriguez está admirable en *Gli Ugonotti*, *Affricana*, *Un ballo in maschera*, *Mefistófele*, *Aida*, *Ernani* y *Faust*, y en *La Gioconda* que díssapte passat van fer al Liceo, va acabar de demostrar la nostra biografiada que te en l' escola del *bel canto* un gran porvenir y per forsa hi conquistará sempre llorers y aplausos.

© Biblioteca Nacional de España

ANANT À PLASSA

L' una es vella, l' altra es tendre
y ab lo cistell á la má,
la vella se 'n vá á comprá,
y la jove se 'n vá á... vendre.

© Biblioteca Nacional de España

Teatros

LICEO

Brillantment reinaugurá aqueix teatro dissapte passat las audicións d' ópera, ja que estigué radiant de hermosura y plé d' escullidíssima y temptadora concurrencia.

Ab *algo* s' había de coneixer lo cambi de direcció, y aixís ho notarem nosaltres, puig la Societat Artística ha tingut la amabilitat de remetre'ns un *passe*, distinció qu' agrahim.

Pera debut de la companyía s' escullí la bonica ópera de Ponchielli *La Gioconda*, en la que feren son debut en nostre públich las senyoras Rodriguez, Guerini y Carotini.

Dotada la primera de una perfecta escola de cant é intuició artística, doná á la protagonista, tot lo relleu degut, fent sobressortir las bellesas de que está impregnat lo personatje, per lo que fou extraordinariament aplaudida en várias pessas y entre ellas en lo gran *duo* del segón acte, concertant final del tercer y tot lo quart, acte de verdadera proba pera un' artista dramática y que la senyora Rodriguez á pesar de la emoció natural en un nou públich, ne sortí ayrosíssima.

La senyora Guerini á mes de ser una *real jembra* es una *mezzo soprano* de envejables facultats que fou molt aplaudida en lo esmentat *duo* y ab lo de Laura y Enzo del matéix segón acte, no desmereixent son personatje en tot lo resto de l' obra.

Al senyor De Marchi se li observaren progressius adelantos, que foren molt celebrats per sos admiradors vejentse aplaudit ab frequencia.

La senyora Carotini y 'ls senyors Aragó y Visconti, contribuhiren al bon conjunt com també lo mestre senyor Mascheroni que portá la ópera ab gran acert, per qual motiu se li tributá una ovació junt ab los artistas al final del tercer acte.

Está anunciada la preciosa ópera *Rigoletto* pera debut de la senyora Turconi-Bruni y 'l senyor Moretti preparantse ademés *Lohengrin*.

ROMEA

Cap novedat ofereix aquest teatro.

En lo benefici de la simpática actriu senyoreta Castillo lo teatro estava plé de escullida concurrencia y la beneficiada á mes de aplausos, fou obsequiada ab vários regalos. Se posá en escena, com ja anunciárem la setmana passada, lo drama *Lo ferrer de tall* y la bonica comedia *Las cuatro esquinas*, que tingué un desempenyo algo flach per algunas parts, á causa de la falta d' ensajos.

Pera dillúns próxim anuncia lo seu, lo trempat galán jove senyor Fernandez ab *La fuerza de la conciencia* y estreno en aquest teatro de L' *adroguer del cantó*.

Hi preveyém un plé.

Res mes de nou. Esperém lo drama *La familia Carbó*.

Y entretant vinga la *gran idea* que de tant véurela anunciada algúns se tornan *sabis*.

NOVETATS

De la comedia *Don Gonzalo*, 'n fá revista apart nostre redactor senyor Ayné Rabell.

Aquesta obra continua representantse ab bona acullida, per lo que felicitém al autor senyor Llanas.

Res mes de nou ha ocorregut aquí, á escepció del benefici del actor senyor Oliva que tingué lloch lo dillúns últim ab las comedias *Lo meu modo de pensar*, *Ni la teva ni la meva* y la pessa *Indicis*. Lo teatro estava be de gent y aplausos n' hi hagueren bastants,

Ara l' Empresa amenisará 'ls espectacles de l' exhibició de Mr. Feliu (á) *Roi de Rois Uniciclistes* que executará váris exercicis ab mitja roda de carruatge.

Rodas, no 'n faltan á la cotxeria d' en *Naci*, sino que ho diga *Don Gonzalo*.

Se prepara lo benefici del primer actor y director senyor Tutau, ab lo drama *La taberna*.

Molt bé.

CATALUNYA

Una gran decepció sufrirem ab l'estreno *Madrid petit*, sarzuela anunciada ab molt bombo y ab la distinció de privilegi d' estreno.

¡Per qualsevol obra, se solicita privilegi!

Descontant la *claque* del teatro, tota la concurrencia protestá unánimament de aytal obra, que ademés de un argument pesadíssim no conté ni un sol xiste.

La música original del mestre Valverde (fill) está á la altura de la lletra.

Contribuí en gran part á son desgraciat éxit (no tot té de ser per los autors solament) la execució desastrosa que hi donaren algúns actors ja que per lo modo de recitar los parlaments semblavan aficionats.

Abánsia s' espera *La caza del oso* que també ve anunciada ab la *coletilla* del privilegi d' estreno.

¡Que será!

La setmana entrant ho sabrán.

TIVOLI

La resurrecció de la tant popular *Mascota* ha dat nova ocasió en veurer to teatro concorregudíssim, en gracia sens dupte á haberse encarregat lo popular barítono senyor Ripoll del inolvidable *Pippo*, que ja es sabut no hi te rival.

No sortí xasquejat lo públich, puig dit artista conserva aquella fresca, sonora y potenta veu que algún temps tanta admiració causá, logrant que *La Mascota* sigués la obra de cartell de la temporada y la pedra filosofal de la compta duría.

Secundá ab acert al esmentat actor, la senyora Llorens en la protagonista, sent llástima que los demés personatjes no fóssin confiats á las primeras parts de la companyía, ja que apesar de sos bons desitjos lograren se recordés á actors que 'ls han precedit ab mes aplauso y agrado del públich.

GAYARRE

Molt aplaudida sigué la nova sarzuela dels senyors Liern y Madeca ab música del mestre senyor Mateos, titulada: *La Granadina*.

Dita zarzuela apesar de tenir un argument bastant tractat en lo teatro, la festiva ploma del senyor Liern lográ que lo públich ho posés en oblit per regositjarse ab los moltíssims xistes que té.

De la música sobressurt una preciosa habanera sumament originalíssima que 's fará popular dintre poch temps, composició que bastaría per si sola á fer la reputació de son autor lo mestre senyor Mateos, si no la tingués ja alcansada.

Se distingí en la execució, la senyoreta Martinez que 'ns feu una *granadina* inmillorable.

Se prepara l' estreno de *Para dos perdices... tres*, sarzuela que la empresa ha alcansat se estrenés avants que en los teatros de Madrit.

CALVO-VICO

Diumenge passat va despedirse la companyía drámática que ab tant acert había dirigit lo senyor Buxens, logrant tots los artistas molts aplausos en las obras que van posarse en escena. A la tarde *El Arcediano de san Gil*, *La Carcajada* y la xistosíssima comédia *Un home de palla*, distingintse com sempre en lo desempenyo de las tres aplaudidas produccións, las senyoras Salvador, Cuello y Pavía, y 'ls senyors Buxens, Millá y Perelló.

A la nit, ab la llegenda trágica d' Echegaray: *En el seno de la muerte* y la preciosa joguina de Blasco, *Pobre porfiado*, tingué lloch lo benefici del actor senyor Vila que fou aplaudit per la numerosa concurrencia. Lo senyor Buxens en son paper de comte de Argelez estigué mes que regular. Los demés bastant enrahonadet.

Per si nó ho saben, ara en aquest teatro hi tindrém mágica, l' entreteniment de las criaturas. Pero, la questió son rals. ¿Oy senyor Panadés?

UN CÓMICH RETIRAT.

© Biblioteca Nacional de España

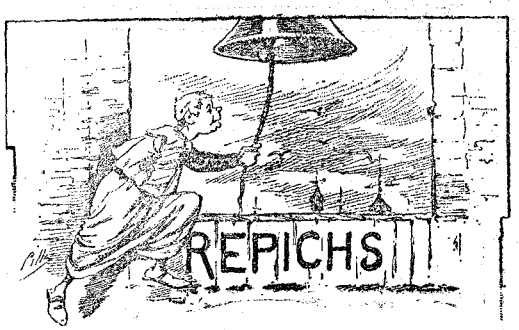

Lo divendres passat á la matinada al anar á obrir l' Administració, 'ns la várem trobar oberta; pero en *pago* de la feyna que 'ns estalviaren obrint, los *granujas* s' habían emportat unas 5co pessetas en metálich y bitllets del Banch.

Com que aquesta manera de cobrarse 'l travall va sorpendrens, desseguida 'n donarem part á l' autoritat municipal y á dos jefes de policía; peró á la *cuenta*, com si no haguessem fet res, perque no hem sapigut res mes dels diners, ni dels lladres, ni dels municipals, ni de la policía.

Compreném que lo del primer de Maig los porti molt preocupats, pero no tant que per lo que tal vegada no succehirá, que es lo mes probable, no 's procuri esmenar lo que ja ha succehit.

Y 'ls diaris á quí ho participárem ¿per qué no 'n digueren res?

Després posarán lo crit al cel, si á ca la Ciutat no 'ls hi fan sapiguer alguna cosa que hagi passat.

En las primeras funcións que s' han donat en lo Liceo, los espectadors, además de la *Gioconda*, gosaren d' un altre espectacle. Un *cuvencito* 's presentá en las butacas vestit de frach vermell. Preguntavan algúns, si la casaca s' habia sofocat, altres creyan que 'l jove s' habia equivocat de temporada, pero tots convenían en que alló era un xiste vermell.

Aconsellém á aquest *dandy*, que no vagi vestit aixís á veure *¡Eh, á la plaza!*, perque hi surt un novillo *de veras* y l' envestiría.

Lo dilluns de Pasqua se va suspendrer la funció en lo teatro Calvo-Vico. Donchs dos días després surt *El Suplemento* y diu que 'ls actors van lluhirse en lo desempenyo de *La Carcajada* (obra qu' estava anunciada y fou suspesa).

De la comedia catalana *Cofis y mofis*, n' es autor D. Joseph Feliu y Codina. Donchs surt *El Suplemento* y diu que l' autor de *Cofis y mofis* es lo senyor Ferrer y Codina...

En fi que sobran los comentaris.

O faltan redactors que sápigan lo qu' escriuhen...

Telegramas

Madrit 5.—4 tarde.—Suspesas representacións de *El padre Juan*. Com se suposa, 'l drama no es del género flamench ni del pornográfich, sino, la seva sort hauría sigut distinta.

A. CUNYA.

Torin 5.—6 id.—Corrida fluixa, escándol fort. L' autoritat desatesa; lo públich salta á la plassa y treu al badell fora. Plouhen pedras y ampollas, rebentne una 'l front lo catxeter. La plassa está partida y l' ordre també. Los xiulets y 'ls crits aixordan. En una paraula: digna funció de toros.

SALAO.

L' escriptor D. Ricardo Sepúlveda, ha publicat en *La Epoca* de Madrit un artícle, en lo qual demana que 's canonise á la reina Isabel *la Católica*.

¿Per qué no? No vindrá pas d' una.

L' acta de l' Económica Matritense, de la qual apareixía elegit diputat en Romero Robledo, s' ha declarat *grave*.

Lo senyor Romero Robledo está molt cremat d' aixó y no té rahó d' estarho, perque si ell hagués fet las eleccións, encara 'n resultarían més de actas graves de las que avuy ne resultan, per més que sembli mentida.

Mentres á París se cantava l' última ópera de Massenet *Le Mage*, á Londres l' escoltavan sense perdre una sola nota, tant de las arias com dels coros y dels concertants. Fins sentían los aplausos del públich.

Aixó era per medi del gran teléfono establert entre las dugas ciutats.

Ab aquesta invenció potsé 's trobaría la manera de que 'ls cantants no fossen tant exigents de preu, perque posant teléfonos d' un teatro al altre, una companyía sola bastaría per molts teatros y no hi hauría necessitat de tantas contractas.

S' ha publicat lo programa de la segona exposició canina, que 's verificará á Madrit del 5 al 8 del mes entrant.

Hi haurá premis per gossos de cassa, de defensa y de lucso.

Las inscripcións s' han de fer del 15 del corrent al 4 de Maig.

Nosaltres pensém enviarhi un *perro grande* y un *perro chico*.

Lo uniciclista Mr. Feliu, que actua en lo teatro de Novedats, al que fassi 'ls seus exercicis li ofereix 5oo pessetas.

Aquestas convindrian als Editors de LA TOMASA que las hi foren robadas la setmana passada pels cacos desvergonyits que ab tota la *sans façon* van entrar de nit á la botiga y anaren á fer de las sevas á la caixa.

Ab aixó, Mr. Feliu, si té l' amabilitat d' ensenyará fer los seus treballs als nostres Editors y 's deixa vencer per ells, de bona gana pendrán las 5oo pessetonas.

Avis important

Habentnos solicitat algúns anunciants, que obrissem una secció d' anuncis en aquest periódich, hem determinat complaurels obrint aquesta secció en l' última plana. Los que desitjin anunciar, se servirán acostarse á aquesta administració, ahont se 'ls enterará de la tarifa de preus.

LITOGRAFÍA DE RIBERA Y ESTANY
Redacció y Administració de LA TOMASA
Sant Ramón, 5.-BARCELONA

© Biblioteca Nacional de España

PER QUARESMA (HISTORIETA)

(Seguirá.)

—¡M' ha deixat esllumat! ¡No entench perqué s' entreté tant en lo confessionari una senyora que té 'l marit boig!

SECCIÓ DE TRENCA-CLOSCAS

XARADA

La *primera* es part del cos,
negació es la que fa *tres*,
nom de dona es *prima-dos*
y si tant vols ser curiós
veurás que *Tot* nom d' home es.

RAMIRO BALCELLS.

TRENCA-CERVELLS

Buscar lo nom d' un riu en que hi entra una sola vocal repetida quatre vegadas.

V. PADRÓS.

QUADRAT NUMÉRICH

. . . .
. . . .
. . . .
. . . .

Sustituhir los punts per números de manera que llegits vertical, horisontal y de punta á punta, dónguin per resultat 30.

JOAN ESPEL.

SINONIMIA

La *Tot*, qu es nena formal,
al hort hi té una *total*.

FRANCISCO CARRERAS P.

TERS DE SÍLABAS

. . . . . .
. . . . . .
. . . . . .

Sustituhir los punts per lletras de modo que llegit vertical y horisontalment diguin: 1.ª ratlla: Útil per pesar; 2.ª: Per viatje; 3.ª: Nom de dona.

JOAN DOMENECH.

TRENCA - CAPS

D. Tomás Zesano

Marsella.

Formar ab aquestas lletras degudament combinadas lo títol d' una sarzuela castellana.

BRUNO DURÁN.

LOGOGRIFO NUMÉRICH

1 2 3 4 5 6 7 8—Carrer de Barcelona.
7 6 4 2 6 5 7—Nom de dona.
4 7 3 3 2 8—Carrer de Barcelona.
4 5 7 6 7—Poble de Catalunya.
3 2 8 7—Nom de dona.
4 5 7—Parentesch.
8 5—Nota musical.
4—Consonant.

P. MORA GALLART.

SOLUCIONS

Á LO INSERTAT EN LO NÚMERO ANTERIOR

Xarada I.—*Bar-ca-ló.*
» II.—*Pa-ca-*
Mudansa.—*Pap-Pep-Pop.*
Geroglífich.—*Per la Quaresma peix.*
Trenca-caps.—*Tres y la Maria sola.*
Quadrat de paraulas.—*B O J A*
O R O S
J O N E
A S E S
Logogrifo numérich.—*Comercial.*
Anágrama.—*Paula-Palau.*

LA TOMASA

PERIÓDICH FESTIU, IL-LUSTRAT Y LITERARI

Preus de suscripció:

Espanya y Portugal, trimestre.	. . .	1'50 ptas
Cuba y Puerto Rico	id.	3 „
Extranger	id.	2'50 „
Número corrent.		0'10 „
„ atrassat.		0'20 „

NOTA—Tota reclamació podrá dirigirse á la Administració y Redacció del periódich, carrer de Sant Ramón, n.º 5.

LITOGRAFÍA DE RIBERA Y ESTANY.

Lit. Barcelonesa, S. Ramón, 5.—Barña.

© Biblioteca Nacional de España